

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostopnimi petičnimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri dveh kratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane petična vrstica 24 vin. — Reklam. so poštni ne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Resni časi.

Grozovita svetovna vojna nadaljuje svoje uničevalno delo z vso hladnostjo. Mir med strankami, o katerem smo se učili spočetka vojne tako lepe pesmiče o slogi vseh strank v interesu vojnih namenov, je minil in boj prihaja z vso strastjo zopet na dan. Danes imamo že hujše in zavratneje politične in gospodarske boje, kakor smo jih imeli pred vojno v takozvani „dobi svobode“. Toda motili se ne smemo. To je šele priletek; gospodarski in politični boji se razvijajo in še niso davno ne dospeli do vrhunca.

Najznačilneje v sedanjih bojih je pa to, da se kljub vsemu naglašanju narodne osamosvojitve združujejo meščanske in kapitalistične stranke v velike mednarodne organizacije. Ljudstvu mečejo pesek v oči in ga svare pred zvezo z delavci drugih narodnosti, sami pa snujejo agrarske, obrtniške, stanovske in industrijske mednarodne zveze in skušajo na ta način združiti v mednarodni organizaciji svojo gospodarsko oblast, ki je in more biti naperjena le proti nemaničem, proti delavstvu, proti konsumentom. Slabe mezdne razmere in naravnost kričeče aprovizacijske razmere nam potrjujejo, da so te mednarodne organizacije, dosegle že sedaj v vojni za podjetnike sijajne uspehe, za delavstvo pa neznozne razmere.

Na vrhunec krize pa še nikakor nismo prispeli. Če pomislimo, da utegne vojna trajati še dolgo, čeprav se sklone mir z Rusijo, se bodo razmere poslabšale, ker podjetništvo ne upošteva interesov prebivalstva; vidi le samo sebe in v tem zmislu tudi ravna; ni mu na mislih splošni blagor. Razentega trika na vrata človeške družbe velika gospodarska kriza, v kateri bo delavstvo največ trpelo, ker bo prehod v tej krizi naravnost katastrofalen. Podjetniki in meščani imajo dobre mednarodne organizacije in bodo skušali natvoriti največji del finančne katastrofe na ramena delavstva prav tako kakor sedaj nalagajo delovnemu ljudstvu skoro vsa vojna bremena.

Na vse to se mora delavstvo pripraviti z močnimi organizacijami, ki morajo biti mednarodne, ker gre boj proti spletkam mednarodno organiziranega podjetništva. Vse obrekovanje, vse bujskanje proti mednarodni delavski organizaciji, ki nima drugega namena kakor preslepiti delavstvo, moramo zavračati z najodločnejim protestom in zaničevanjem kot neodkritosrdno gonjo proti delavskim interesom.

Cerkev in mirovno vprašanje.

Z nekakim sočutjem čitamo papežev božični nagovor zbranim kardinalom. Vrhovni poglavar katoliške cerkve je v škriboh: v bojnih taborih si stoje nasproti katoliške dežele, tukaj Avstrija, tam Italija, Francija, Belgija; tam in tukaj leži na milijone katoliških vojakov v strelskih jarkih. Zatoraj mora biti sveti oče zelo previden kadar govori o vojni, da ne razžali čustva ene ali druge vojujoče se stranke. Zato je mogel papež zavzeti zelo previdno stališče, da je preklel vojno in opominjal

kronance, da naredijo skorajšni mir. Nikakor ne dvomimo, da ni papež vse storil, kar je bilo mogoče v dosegu miru. Saj ne bi nobena stvar cerkveno moč nad dušami tako povzdignila kakor če bi se papežu posrečilo narediti skorajšni mir. Ali v svojem božičnem nagovoru je moral priznati, da je bilo vse njegovo delo za mir brezuspešno, ker niso poslušali njegov opomin ne narodi ne knezi. Še nikdar ni bila cerkev tako brezmočna, kakor v tej svetovni vojni.

Odkod prihaja ta nezmožnost? ali si ne stoje tukaj in tam milijoni vernikov nasproti, ki spoštujejo papeža kot vidnega božjega zastopnika, naslednika Petra, ki je nezmisljiv, kadar govori ex cathedra. Ni li klerikalizem na Poljskem, Irskem, Belgiji, Avstriji vladajoč; v Nemčiji, Orgski, Italiji, Franciji velika moč? Ali se ne priznavajo južno ameriške dežele h katolicizmu in so šele pred kratkim vstopile brez vsake potrebe v od papeža proketo vojno? Kako je to mogoče, da je postala tako velika duševna sila, kar čez noč brez vsakega upliva?

Morda nam pojasni zadnji dogodek to zagonetko. Papež je blagoslovil dan ukorakanja angleških čet v Jeruzalem. Med velike cerkvene dogodke spada tudi križarska vojna. Željo po osvoboditvi svetlega groba, so vedno brumni katoličani vpletali v njih pobožne molitve. Ali večina katoličanov v Avstriji in Nemčiji je obžalovala, da so mogli Turki izprazniti Jeruzalem, ker ne uvidevajo v Turkih več nevernike, ampak zaveznike, vsled česar smatrajo turški poraz nedvomno za poraz Avstrije in Nemčije. Naši klerikalci čulijo drugače kakor njih vrhovni poglavar: dan katerega blagoslovi papež, je dan njih prokletstva. Sedaj nam je pa razumljivo: da je papeževa beseda brez moči, ker katoliški klerikalci posameznih dežel, uganjajo drugačno politiko, kakor njih duševni glavlar. Papež je postal pastir brez črede, ker ga njegove ovčice že dlje časa več ne ubogajo in ker stremijo za drugim ciljem, kakor sv. oče.

Ravno v Avstriji lahko temeljito preštudira upor katoliških klerikalcev proti svetemu očetu. Že mnogo let so pri nas katoliški klerikalci in krščanski socialci nositelji Veleavstrijstva in v zadnjem času najblaznejši vojni hujskači. Od leta 1908 do 1914, od bosanske aneksije pa do srbskega ultimatumu so bili med najglasnejšimi vojnimi kričači; njim se imamo zahvaliti, da so med ljudstvom naredili vojno razpoloženje. Po izbruhu vojne so bili najhujši aneksionisti in podaljševalci vojne.

Kako so delali proti onim, ki so se trudili za pošten in trajen mir brez aneksij in kontribucij; z izdajalci so obmetali poštene ljudi. Tako naši klerikalci. Ali francoski klerikalci, ki so upali vsled zbujenja šovenističnih strastij, da zopet upostavijo na razvalinah republike klerikalno monarhijo kriče ravno tako glasno proti Nemčiji in Avstriji, kakor naši klerikalci proti Italiji in Franciji. Klerikalizem je povsod postal orodje imperializma. Če pa stopi papež med svoje vernike z opominom na mir, ne vidi drugega nego popačene obraze; nič kakor šovenistične strasti na obeh straneh, ki so nesposobni za mirovno delo. Papež je v svojem mirovnem oglasu pozval

Nemčijo in Francijo, Avstrijo in Italijo, da rešijo prepire radi Alzacije in Tridentске v spravljenem smislu. Vprašamo klerikalce obeh taborov ako hočejo zastopati to stališče. Italijanski klerikalci kričijo, da ne sme niti ena vasica ostati v avstrijski posesti; naši krščanski socialci odgovarjajo, niti en kvadratni meter avstrijskega ozemlja se ne sme odstopiti Italiji. Tako zatoni papežev glas in njegova svaritev brez učinka, kakor glas upijočega v puščavi.

Klerikalizem najdemo vedno tam, kjer ga potrebujejo gospodujoči sloji. Če cerkev nalaga brezpravnim, da morajo tlačaniti gospodujočim; da mora biti hlapec ponižen, ker je to božja volja, je to dogma in se ne smejo upreti temu redu, čegar žrtve so, ker je to pred Bogom kaznjivo. Če cerkev za njene sluge zahteva vlado v državi, če šolo z njenim duhom prepoji in meščansko pravo njenim verskim postavkom podlaga, posebno zakonsko pravo, tam lahko računata na pomoč naših klerikalcev. Takrat je nezmisljiva papeževa beseda. Kadar pa papež opominja vernike, da je nasprotnik tudi človek, ustvarjen po božji podobi in da naj brzdajo svoje strasti, takrat kaj radi pozabijo, da je papež nezmisljiv; tedaj pa grede nemeneč se za papeževe besede svojo lastno pot.

Ima pa papežev božični nagovor tudi političen pomen. Ko je izdal papež znano mirovno poslanico, so mu očitali, da je pristranski in da hoče rešiti Avstrijo in Nemčijo. Zato mu je bila zavzetje jako ugodna prilika, da je ob tej priliki, izrazil simpatije sporazumu in s tem popravil svoj prejšnji korak, s katerimi je zagovarjal mir brez vsakršnega odziva med svojimi verniki in potolažil nejevolje v sporazumu.

Cerkev ne more krvavečemu človečanstvu pridobiti mir; to je papež sam priznal v svoji božičnici. Druga moč bode izsilila svetovni mir. Upor ruskega proletarca mu je odprl duri; svetovno gibanje delavstva mu bo pa ugladilo pot. Stokrat prokleti in zasramovani socializem žene ljudstva k temu cilju, katerega ne more doseči poglavar svetovne cerkve ne z molitvijo ne s svarjenjeme ljudstev.

Naročajte
in širite

„NAPREJ!“

Stavke in izpori v Nemčiji v zadnjih 15 l. pred vojno.

Čeprav je uradna statistika o stavkah v Nemčiji nepopolna in zato nezanesljiva, je vendar pomembna, če obsega daljše obdobje. Zato tudi ni nedavno objavljena statistika o mezdnih bojih v letih od 1890 do 1913 brez zanimivosti. Iz tega pregleda je razvidno, da se je število stavk odstotno, če tudi ne redoma, zmanjševalo, število izporov pa naraščalo. To dokazuje, da so se delodajalske zveze okrepile, ki so večkrat pričenjale boj z delavci. Oglejmo si najprej število pri stavkah in izporih udeleženih delavcev in delavk, potem ono izprtih in stavkajočih posamezno in slednjič odstotek izprtih in stavkajočih. Pregled nam podaja naslednjo sliko:

Stavkujo- cih in iz- prtih	Stav- kujočih	Izprtih	Odstotek stavku-izpr- jočih tih		
1899	104.636	99.338	5.298	93.9	5.1
1900	131.888	122.803	9.085	93.1	6.9
1901	60.676	55.262	5.414	91.2	8.9
1902	64.217	53.912	10.305	84.0	16.0
1903	120.876	85.603	35.273	70.8	29.2
1904	137.240	113.480	23.760	82.7	17.3
1905	526.810	408.145	118.665	77.5	22.5
1906	349.327	272.118	77.109	77.9	22.1
1907	273.597	192.430	81.167	70.3	29.7
1908	112.110	68.392	43.718	61.0	39.0
1909	119.849	96.925	22.924	80.9	19.1
1910	369.809	155.680	214.129	42.1	57.9
1911	356.163	217.809	138.354	61.2	38.8
1912	481.094	406.314	74.780	84.5	15.5
1913	311.048	254.206	56.842	81.7	18.3

Po petletjih računano je znašalo število izprtih in stavkujočih skupaj od 1899 do 1903 96.450, od 1904 do 1908 279.817, od 1909 do 1913 327.593. Povprečno se je v teh treh petletjih odstotek izprtih in stavkujočih spreminjal bistveno. Tako je bilo v petletju 1899 do 1903 na vsakih 100 na socialnih bojih udeleženi delavcev 86.4 odstotkov stavkujočih in 13.6 odstotkov izprtih, v petletju od 1904 do 1905 je nazadovalo število stavkujočih na 75.4 in število izprtih se je dvignilo na 24.6 odstotkov, v petletju 1909 do 1913 je pa znašalo število stavkujočih le 60 odstotkov in izprtih pa 31 odstotkov. Najvišje število stavkujočih je bilo v letu 1899 namreč 93.9 odstotki, najnižje pa leta 1910 namreč 42.1 odstotkov. Ta uradna statistika dokazuje vsaj z absolutno gotovostjo, da obsezajo delavski boji vedno večje množice in tudi, da često niso stavke, ki bi jih bili pričeli delavci, marveč izpori, ki so jih pričeli podjetniki.

Domači pregled.

Trbovlje. Zadnjič smo poročali o razsodbi pritožbene komisije v Gradcu o zahtevah rudniškega delavstva v Trbovljah, Hrasniku in Zagorju. Pogodili so se, da zvišajo sedaj draginjske doklade za 30 odstotkov in 10. marca za 20 odstotkov ter priznali raznim kategorijam gotove zneske za nazaj, n. pr. kopačem 15 K, vlačilcem 10 K, mladostnim delavcem 8 K in enako v dotične kategorije spadajočim delavcem. Toda rudnik ni držal svoje obljube, delavci so dobili po 4, 8 in 12 K. Shod, ki se je vršil nedeljo v Delavskem domu, je sklenil vložiti tožbo, ker je tako postopanje nedopustno in kaznjivo. Isti shod je tudi obravnaval o primanjkljaju v bratovski skladnici, ki znaša 272.294 K za Trbovlje in Hrasnik. Na priporočilo zavarovalnega tehnika je rudarska oblast v Celovcu sklenila ustaviti izplačevanje deležev, kar bi silno oškodovalo tiste rudarje, ki morajo zapustiti rudnik. Podjetniki bi radi tako sanirali bratovsko skladnico, ker bi jih to nič ne stalo. Toda delavstvo bi trpelo škodo, zato je sklenil shod resolucijo, v kateri predlaga, da se v pokritje primanjkljaja zvišajo prispevki za 20 odstotkov, deset jih plačajo delavci, deset pa rudnik. S tem zvišanim prispevkom se pokrije ves primanjkljaj v petih letih in pri tem rudarji ne izgube svojih deležev. V olajšavo saniranja naj se deleži izplačajo po poteku enega leta. S tem je delavstvo pokazalo svojo solidarnost v varovanju skupnih interesov. Na tem javnem rudarskem shodu je poročal ob burnem pritrjevanju navzočih sodrug Sitter. Delavci, povsod varujte tako zvesto svoje interese, kakor jih varujejo rudarji.

Javen delavski shod na Jesenicah. V nedeljo, dne 27. januarja smo imeli tu velik delavski shod, ki se je razpravljalo na njem o ljudski prehrani. Shodu je predsedoval sodrug Gabriel, zapisnikarja je bil

določen sodr. Marčič poročal je sodr. Zore. Govornik je razpravljajal o težkem položaju delavstva, ki je zaradi nezadostne hrane ob tako težkem delu docela izčrpano. Ostro je bičal postopanje oblasti v aprovizačnem vprašanju, da ne nastopa s potrebno strogostjo proti številnim nepravilnostim. Pozival je navzoče, da se ne dajo zapeljati v kako nepremišljeno dejanje, ter tako otežkočijo že sedaj težko delo organizaciji. Govorila sta nato še sodr. Zugwitz in Gabriel, ki sta se istotako pečala z prehrano delavstva. Navzoči so govornikom burno pritrjevali. Navzoči oblastveni zastopnik je koncem shoda zaupnikom obljubil, da bo želje jeniškega delavstva sporočil na pristojno mesto ter bo storil vse, da se prehranjevanje na Jesenicah izboljša.

Pred pritožbeno komisijo se je vršila razprava o pritožbi delavcev iz Ške d n j a proti Kranjski industrijski družbi. Obravnava je končala s poravnavo, s katero so delavci precej dosegli in sicer: Vsem nad 18 let starim delavcem se zviša plača za K 2.40 za dnino (siht), delavkam za K 1.20, mladim delavcem in delavkam pa za 80 vin. Razen tega dobe draginjske doklade: oženjeni delavci, ki zaslužijo z omenjenim povišanjem manj kakor K. 200 na mesec K 55, tisti, ki zaslužijo več kot 200 K dobe 45 K. Neoženjeni s plačo pod 200 K dobe 45 K, nad 200 K 35 K doklade na mesec. Delavke nad 18 let stare dobe 30 K, mladi delavci in delavke dobe 25 K doklade na mesec. Doklade do 14. leta dobe tisti, ki imajo manj nego 200 K po 12 K, nad 200 K po 9 K za vsakega otroka na mesec. Vse omenjene doklade veljajo za polne dnine, ki se primeroma znižajo, če se v mesecu ne naredi 25 dni. Vse povišanje, kakor tudi doklade se delavcem plačajo od 11. decembra 1917 naprej veljajo še dva meseca po sklenjenem miru. Komisiji je predsedoval grof adm. Benigno; podpodjetnika je zastopal g. Samassa, delavce sodr. Hlebš.

Preosnova dunajskega občinskega volilnega reda. Dunajski krščansko-socialni strankarski svet je sklenil, naj se dunajski občinski volilni red tako-le izpremeni. Voli naj se v dveh skupinah. V prvi skupini naj bi se volilo po načelih splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice po proporcju; v drugi skupini, interesnem zastopstvu, naj bi se volilo po večinskem načelu po okrajih.

Avstrijski sladkor za Švico. Iz Avstrije se pričakujejo v bližnjem času večje množine sladkorja za Švico. Kakor slišimo, gre za sladkor, katerega so švicarski trgovci nakupili že skoraj pred tremi leti katerega pa niso mogli spraviti v Švico. Tega sladkorja je približno 1.300 vagonov.

Za vojaštvo odpravljeni brezmesni dnevi. Z ozirom na veliko pomanjkanje sočivja in moke je vojno ministrstvo odredilo odpravo brezmesnih dni v dobi od 20. januarja do konca februarja za vse vojaške formacije v zaledju.

Pruski premog za Avstrijo. Naš minister za javna dela pl. Homann je odpoval v Berlin, da trajno uredi uvoz gornješlezijskega premoga v Avstrijo.

Mestna plinarna v Trstu je zaprla zaradi pomanjkanja premoga znova plin za vse mesto.

Za osemnajst in pol milijarde bankovcev je sedaj v prometu. Število bankovcev narašča kakor povodenj, ki je ni mogoče zadržati. V prvem vojnem letu se je zvišalo za 2.6 milijard, v drugem za 2 milijardi, v tretjem za 3.7 milijard, v četrtem vojnem letu pa navzlic vsem pozivom državnega zbora in vsem obljubam vlade tiskarski stroji avstro-ogrske banke ne morejo več dohajati in več kot ena milijarda papirnatega denarja zapušča vsak mesec bančno blagajno. V parlamentarnih krogih vzbujajo ta dejstva najresnejše skrbi.

Vpoklic vojaške službe oproščenih iz letnikov 1899 do 1894. Uradno se poroča, da izide v kratkem naredba, ki bo razveljavila vse dosedaj veljavne oprostitev iz

letnikov 1899. do 1894. in bo tudi v bodoče izključena vsaka oprostitev oseb teh letnikov. — Vpoklicani bodo oproščenci letnikov 1899., 1898. in 1897. dne 1. marca t. l. oproščenci iz letnikov 1896., 1895. in 1894. pa 3. aprila 1918. Ker je kmetijski čas spomladanska dela posebno važen, bodo veljale posebne določbe za kmetovalce. Na Tirolskem, Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, v Dalmaciji in na Primorskem, kjer se prične marsikje spomladansko kmetijsko delo že v bližnjih dneh, bodo imele politične okrajne oblasti po krajevnih razmerah za vsak politični okraj s posebno objavo naznaniti, ali imajo kmetovalci iz letnikov 1899., 1898. in 1897. nastopiti vojaško službo 11. marca 1918. iz letnikov 1896., 1895. in 1894. pa 8. aprila 1918, v katerem zadnjem slučaju poznejši dopust za dotičnike radi kmetijskega spomladanskega dela ne bo mogoč. Vojaška uprava si bo prizadevala, pomagati v posebnega ozira vrednih slučajih z dopusti, eventualno z vojnimi vjetniki in ako se tudi na ta način ne bi odpomoglo, z nadomestilno oprostivjo oseb iz starejših letnikov. Tudi na Ogrskem prekličejo oprostitev iz letnikov 1899. do 1894.

Vojaška sodišča v Bosni in Hercegovini ne smejo nič več soditi civilnih oseb.

Nova ogrska stranka. Program nove ogrske stranke, ki jo hoče ustanoviti ministrski predsednik Wekerle, ima za glavno točko volilno reformo ter vsebuje tudi izjavo o vojaških vprašanjih ter pravi, da bo Ogrska dobila svojo samostojno vojsko, če tudi ne v bližnji bodočnosti. Program se bavi z velikimi gospodarskimi problemi, ki se morajo rešiti v zvezi z vojno. Določa natančno gospodarsko razmerje napram Nemčiji in zavezniškim državam ter se bavi tudi že z obnovitvijo prijateljskih stikov z Rusijo. Program naglašja, da se ogrska vlada drži strogo dualizma, da hoče vztrajati pri dosedanji zunanji politiki, torej pri brezpogojni zvestobi napram Nemčiji, stremi za najboljšim sporazumom z Avstrijo, si prepoveduje vsako vmešavanje v notranje zadeve ter odklanja zlasti češke zahteve. Wekerle se zanaša, da ima ta program veliko privlačno silo, vendar pa bo Karolyjeva stranka, ki ki bo nastopala v notranjih in zunanjih vprašanjih samostojno, izstopila še predno se bo ustanovila nova stranka iz dosedanjega Wekerlejevega pripadništva. Predsednik nove stranke bo grof Julij Andrassy.

Socialistični begunci z juga so imeli pretečeno nedeljo v Gradcu zborovanje na katerem so sklenili, da odpošljejo svojemu zastopniku v parlamentu, poslancu Pittoniju, pozdrav ter se združijo v Gradcu v sekcijo socialističnih beguncev ter se zvesto postavijo na stran graške delavske stranke. Zborovanje je bilo dobro obiskano ter je pričakovati, da bo temu prvemu posrečnemu shodu sledilo živahnejše gibanje somišljenikov z juga.

Odpust 1. 1867. rojenih črnovojnikov. Socialno demokratični poslanec Sever in tovariši so vložili na ministra za deželno brambo naslednjo interpelacijo: S sklepom z dne 1. maja 1915 je cesar odredil: S sklepom 31. maja 1914 odrejeni vpoklic cele črne vojske obsega za dobo sedanje vojne novo ustvarjene kategorije črne vojske. Črnovojniška obveznost je torej pričela z začetkom leta, v katerem je zavezanec dovršil svoje 18. leto ter traja do konca onega leta, v katerem dovrši 50. leto. V zmislu tega sklepa se morajo leta 1867. rojeni črnovojniki z 31. decembrom 1917 odpustiti iz armadne zveze. Čez 50 let stari črnovojniki pa se v protislovju z zakonom doslej še niso odpustili. Vsled tega vprašamo podpisani: 1.) Ali je minister za deželno brambo voljan, poskrbeti za to, da se leta 1867. rojeni v zmislu naredbe z dne 1. maja 1915 odpuste iz črnovojniške službe? 2.) Ali je minister za deželno brambo voljan, ukazati takoj vsem poveljstvom, da odpuste moštvo, ki je dovršilo 50. leto? 3.) Ali je minister za deželno brambo vo-

ljan, poskrbeti za to, da bodo vsa poveljstva tozadevni ukaz takoj izvršila?

Nova bremena. Finančni minister baron Wimmer je predložil zbornici nove naknadne kredite v izmeri 1649 milijonov kron, proti katerim stojijo novi dohodki po 676 milijonov kron. Iz poviškov železniških tarifov upa vlada dobiti 1543 milijonov, iz davkov v železniškem prometu 15 milijonov iz vojnega davka še nadaljnjih 100 milijonov. Dohodki iz indirektnih davkov so bili v drugem poletju 1917 za 50 odstotkov višji. Minister omenja, da se bodo morali izdatki za oskrbo beguncev zvišati na 986 milijonov kron. Kot prispevek za prehranjevalno akcijo je vlada določila nadaljnjih 153 milijonov kron (v proračunu je določenih 211 milijonov). Za draginjske prispevke državnim nastavljenecem je nakladno vpostavljenih 277 milijonov. Za delavce pri državnih železnicah nadaljnjih 293 milijonov. Deželam je vlada dala na razpolago 70 milijonov. Za vojne kreditne zavode, ki poslujejo v severnih in južnih vojnih ozemljih je določenih 132 milijonov. Za oskrbo civilnih oseb ki so bile v vojni pohabljene je določenih 5 milijonov. Za obresti za vojna posojila nadaljnjih 184 milijonov, tako da znašajo letne obresti sedaj 1795 milijonov kron. Poleg tega zahteva vlada pooblastila za nadaljno najetje 6 milijard kron.

Nove cene! Naznanjamo tu nove, sedaj veljavne cene, za nekaj zelo priljubljenih »Elsa« izdelkov, kateri se morejo še dobiti pri E. V. Feller-ju, lekarnar v Stubici Elzatrž št. 334. (Hrvatsko), dokler je še zaloga in dokler se morejo preparati še izdelovati in sicer stane: Fellerjev bololajšajoci fluid z znamko »Elsafluid«, 6 dvojnatih ali 2 špeciální steklenici K1432 franko, 12 dvojnatih ali 4 špeciální steklenice K 2732 franko, nadalje Fellerjeve odvajalne rabarbara kroglice z znamko »Elsakroglice«, 1 zavitek K 737 franko ali 2 zavitka K 1347 franko. Elsa pomada za obraz in varstvo kože (močnejše vrste) K 450, tanochina pomada za povspenjenje rast las (močnejše vrste) K 450, usipalni prašek kot dodatek K 1—, Fellerjevo lilijno milo in še drugi Elsa izdelki se radi prilože in računajo po sedajni ceni, dokler je še zaloga. Cene, katere so navedene v raznih tiskovinah še od preje, sedaj niso več veljavne.

Svetovni pregled.

Mirovni pokret. Avstrijski zunanji minister grof Czernin in nemški kancler grof Hertling sta govorila. Czerninov govor je bil razmeroma spravljen, Hertlingov pa ne, ker še vedno vztraja nemška vlada na aneksijskem programu. Grof Hertling ni podal jasne izjave o izpraznitvi severne Francije, ne o obnovitvi Belgije in o Poljski je celo trdil, da o Poljski nima pravice odločati nihče nego Nemčija, Avstrija in Poljska. Niti ne priznava pravico, da bi Rusija stavila predloge glede na Poljsko pri pogajanjih o posebnem miru. To nemško stališče, plod vojnih hujšak v Nemčiji onemogočuje skoro popolnoma splošen mir, dasi je podana prav primerna podlaga zanj v izjavi Wilsona in v govorih angleških ministrov. Ugodno priliko, ki je sedaj za splošen mir hoče torej nemška vlada na ljubo vsenemškim in drugim vodilnim krogom prezreti in nadaljevati vojno do »nemške zmage«. Kako bo to šlo dalje, je drugo vprašanje. Izjave nemškega kanclerja so za sporazum provokatorične in zbuja tudi med nemškim narodom silno nejevoljo in razburjenje, tako, da ima popolnoma prav soc. poslanec Hofmann, ki je rekel, da plešejo vojni hujšaki na vulkanu. Nemčija se torej še noče pridružiti splošnim načelom miru in se jim menda tudi ne bo, dokler dokler ne bo v to prisiljena po ljudski volji. Očividno je torej človeštvu žrtev imperialistične politike, ki se nahaja pred neizogibno katastrofo.

Svetovna vojna. Na bojiščih ni znamenitejših dogodkov. Poleg trajnih bojev na italijanskem bojišču ob Brenti in Plavi so pričeli Italijani z ofenzivo na tirolski strani, ki pa ne bo mogla prinesiti Italijanom posebnih uspehov. V Romuniji so bili boji med ruskimi in rumunskimi četami zaradi nesporazumljenja obeh vlad. Rusija je tudi prekinila diplomatsko zvezo z Rumunijo. V Rusiji imajo še vedno notranje boje s protirevolucionarji, a obenem se organizirajo razmeroma v redu posamezne zvezne republike. Na Francoskem in Flanderskem se vrše običajni boji, pričakujejo se pa tam še ljuti boji, ker je Nemčija odklonila Wilsonovo poslanico in hoče pridobiti na tem bojišču terenske pridobitve. Popolnoma smo na nejasnem. Z Rusijo utegne vsaj Avstrija skleniti mir, če se bistveno ne spremeni politika, z Nemčijo je pa nadaljevanje vojne od strani entente neizogibno, in zato imamo tudi le malo upanja na skorajšnji mir, dasi je človeštvo sito do grla krvi, ki teče za pohotne imperialiste še dalje.

Stavke. Komaj je polegla stavka v alpskih deželah, na Dunaju in na Českem že je izbruhnila v Pulju, kjer je trajala ves prejšnji teden. V tem je pa nastala v Trstu splošna stavka za splošen mir. V Trstu stavkajo vsi delavci (pa že tudi v okolici), ki niso zaposleni v aprovizaciji in javnih napravah. Se večjo stavko imajo v Nemčiji. V Berlinu in Danzigu stavka že nad četrto milijona delavcev že teden dni, ki so tudi stopili v stavko z zahtevo po miru. Hrepenenje po miru je torej postalo povsod veliko. Zato bi bil zadnji čas, da se vlade odločijo za mir po tistih načelih, kakor ga zahteva človeštvo.

Stavka v Berlinu. V vrstah delavcev je zopet nastala stavka, ne da bi se bilo od katere koli strani zanjo agitiralo. Včeraj je bilo v domu strokovnih organizacij zborovanje. Sprejeta je bila naslednja resolucija: »Ker je uspeh mogoč le po brezpogojni solidarnosti, obljubljamo, da bomo vsako postopanje proti voditeljem, zastopnikom in pooblaščenecem z vso močjo odbili. Nujno pa pozivljamo tudi nemški proletariat kakor tudi proletariat ostalih vojujočih se držav, da tako, kakor so storili naši tovariši v Avstro-Ogrski tudi mi stopimo v stavko najširših mas. Kajti šele skupni mednarodni razredni boj nam končno veljavno prinese mir, svobodo in kruh«. Do snočnega večera se je naštel v Berlinu okroglo četrto milijona stavkajočih. Računa se s tem, da pristopi tudi od nočnih ših okroglo 50.000 delavcev, tako da znaša skupno število stavkajočih okroglo 300.000. Stavka obsega skoraj vse obrate oboroževalne industrije, pa tudi druge branše. Zborovanje železničarjev je bilo v zadnjem trenutku prepovedano. Iz raznih krajev Nemčije prihajajo poročila o stavki.

Trockij in Ljentin. Berlinski »Vorwärts« poroča iz Rotterdama, da so vesti o nasprotju med Trockim in Ljentinom neosnovane. Oba sta le prepričana, da more le skorajšnji mir s četverozvezo rešiti Rusijo.

Ljentin in sovjet sta odločno nastopila proti umoru bivših ministrov Singareva in Kokoškina. Izdala sta poseben oklic, v katerih obsojata dejanje in pozivata delavce in vojake, da grajajo take zločine in poskrbe za to, da se vzdržuje revolucijski red.

Delavski in vojaški svet je odobril odredbo ljudskih komisarjev, da se odločno postopa proti morilcem, ki so jih že izsledili. — To se nam je zdelo potrebno poročati nakladno, ker vojnouhujskaško in meščansko časopisje zvraca umor na boljše vike in ruske delavce in vojake.

Rusija proti Rumuniji. Petrograška vlada je prekinila vse diplomatske odnose z Rumunijo. Rumunsko poslaništvo izženejo po najkrajši poti v inozemstvo. Generalu Ščerbačevu so odrekli varstvo postave. — Demisioniral je rumunski ministerski predsednik, sledil mu bo general Avarescu.

Gospodarska pogajanja v Petrogradu. O dosedanjem poteku pogajanj gospodarske komisije v Petrogradu poroča Wolffov urad: Po dohodu nemške in avstro-ogrške delegacije v Petrograd so se posvetovanja komisije pričela dne 1. januarja. Posvetovanja se vrše v odsekih eden za ujetniška vprašanja, drugi za gospodarska vprašanja. Prvi odsek se je bavil z vrnitvijo civilnih ujetnikov in invalidnih vojnih ujetnikov ter z vprašanjem ostalih vojnih ujetnikov. Važna razpravna točka je bilo vprašanje transportnih sredstev in potov za izmeno ujetnikov. Glede izmene invalidov se je v bistvu doseglo sporazumljenje, ne pa glede izmene civilnih ujetnikov. Načelne diference so se pojavile glede postopanja z vojnimi ujetniki. Gospodarska komisija se je omejila na vpostavitve prometnih sredstev in potov med pogodbo sklepajočimi državami, ker po ruskem mnenju položaj še ne dopušča trgovskih odnošajev. Glede pošte se je doseglo sporazumljenje v toliko, da se prepusti pisemski in zavojni promet skoz fronto. Splošno so dopustne privatne brzjavke. Tudi železniške zveze se utegnejo kmalu urediti.

O položaju Rusije se poroča »Corriere della sera« iz Petrograda: Vlada je sedaj razpustila tudi kongres kmečkih sovjetov, ki je manifestiral svojo solidarnost s konstituanto. Eno uro po otvoritvi kongresa je vdrlo 100 pomorščakov v dvorano ter jo po večurnem boju izpraznilo. Skoraj vsi člani glavnega odbora so bili aretirani. Mnoga poljedeljska središča se vsled tega branijo, pošiljati živila v Petrograd, kjer je zavladalo veliko pomanjkanje. Mnogo skladišč v Petrogradu je bilo oplenjenih.

Turčija in Ukrajina. Turški delegati v Brestu Litovskem so imeli dne 17. januarja privaten razgovor z Ukrajinci. Ugotovilo se je, da bi kazalo, če tudi bodo zopet vpostavljeni politični odnošaji z Rusijo in Ukrajino, vendar skleniti z Ukrajino posebno pogodbo, čim zadobi mirovna pogodba končno veljavno obliko, in da je za Turčijo zelo važno, poznati politične meje Ukrajine, kajti šele potem ko bo pojasnjena točka, se bo moglo govoriti o vprašanih tičočih se Črnega morja. Prvi delegat Ukrajine je odgovoril v imenu delegacije, da pravna situacija Ukrajine z ozirom na Rusijo še ni jasna in meje med Rusijo in Ukrajino še niso določene. Kar se tiče pomorskih čet v Črnem morju, ki so danes v oblasti Ukrajine, ni mogoče že danes reči, komu bodo podrejene v bodoče. Turški delegati so izjavili, da je za Turčijo zelo važno, poznati vzhodne in južne ukrajinske meje, in vedeti, kdo bo njen sosed v Črnem morju. Prosili so za tozadevna

Kašelj lahko dobijo in postanejo hripavi le ljudje, ki se ne brigajo za negovanje grla. Potrebno je, si vsak dan izmiliti usta in grlo z zredščenim Fellerjevim zeliščnim esenc fluidom z z. »Elsa-fluid«. Ta osvežujoča, razokužujoča in razpuščujoča izpiranja ne odstranijo le njih učinkov, ki jih ima prah, dim in izdihane kali boleznij, one krepčajo tudi slusne kože grla. Vsled tega so tudi bolj odporne proti učinkovanju mrzlega zraku. Kdor uporablja na ta način Fellerjev zeliščni fluid, se najboljšje varuje pred kašljem in hripavostjo. Ta izpiranja tudi razpustijo zleme, pospešujejo izpljunke in potolažijo bolečine. 12 steklenic tega obneslega domačega sredstva pošlje na vse strani franko za le 14 K 32 h lekarnar E. V. Feller. Stubica, Elzijin trg št. 334 (Hrvaško). Kdor boleha za zaprtjem, vzame naj Fellerjeve milo odvajajoče rabarbara kroglice z z. »Elsa-Pillen« katere si lahko naročite ob enem. 6 škatlic stane franko le 7 K 37 h. Po njih dobite tek, prebavljanje se pa pospešuje in jim moramo dati prednost pred vsemi drastičnimi sredstvi (ki slabijo črevesa). Veselilo bi nas, ako bi si naši čitatelji dobro zapomnili to opozoritev. Fellerjeve preparate lahko slišiš vedno zopet hvaliti.

pojasnila. Ukrajinska delegacija je izjavila, da se dardanelsko vprašanje tiče izključno Turčije. To vprašanje mora študirati ona vlada, ki ga zastopa, pri tej priliki bi se seveda moralo razpravljati o vprašanju svobodne vožnje po Črnem morju. Turška delegacija je zastopala stališče, da bi se svobodna vožnja v mirnih časih reševala, da pa bi Turčija v slučaju vojne morala potrebno ukreniti, da zavaruje svoje glavno mesto, ter pripomnila, da smatra Turčija za sklep miru izpraznitev od ruskih čet zasedenega ozemlja kot *conditio sine qua non* in da je za Turčijo velikega pomena, spoznati odnošaje, ki obstoje med Ukrajino in Kavkazom. Glede tega vprašanja so ukrajinski delegati odgovorili, da so ti odnošaji prijateljski, da pa nimajo interesa na bodoči organizaciji tega ozemlja in da ne vedo, s kom in kako bo Kavkaz uredil svoje bodoče odnošaje in kako svoje notranje življenje.

V okrožju Bautzen v Nemčiji (Saksonsko) so doživeli pri volitvi v državni zbor pristaši vojnih strank očiten poraz. Konservativci dr. Hermann je dobil 8763 glasov, socialni demokrat Uhlig pa 9661. Uhlig je torej izvoljen. Doslej so se vršile dopolnilne volitve v Nemčiji v znamenju „miru“; pri teh volitvah se je izvojevala prva politična volitev, pri kateri so konservativci, ki so imeli prej ta okraj, propadli. Volitev dokazuje, da ljudstvo tudi v Nemčiji želi mir sporazumljenja.

Značilne razmere v Nemčiji. Stavka v Nemčiji, ki traja že od ponedeljka, se mogočno razširja. Obe frakciji socialistični sta hoteli imeti razgovor z državnim tajnikom, pri katerem bi bili tudi zaupniki stavkajočih delavcev. Državni tajnik je izjavil, da je pripravljen razpravljati s poslanci, ne pa z drugimi zaupniki delavcev. Razgovor se je moral zaradi tega stališča tajnikovega opustiti. Vsekakor bo ta nastop vplival na delavstvo silno razburljivo in dokazuje, da se v Nemčiji voditelji države še niso prav nič naučili ter da hočejo vztrajati pri svojem absolutističnem državnem sistemu.

Oselepel, ker je pil liker. Na zadnji seji medicinske družbe v Berlinu je dr. Hamburger predstavil 50 letnega moža, ki je na Sveti večer popil čašico likerjevega nadomestila in je vsled tega na obeh očesih popolnoma oslepel. Brez dvoma gre tu za učinkovanje metilalkohola v likerjevem nadomestilu.

Upor srbskih vojakov na solunski fronti. Ženevski list „Feuille“ je prinesel poročilo od srbske strani o vojaškem uporu na solunski fronti. Začetkom decembra sta se uprla dva pešpolka, ki sta napadla angleške čete in je bilo zaradi tega aretiranih mnogo častnikov in vojakov. Kljub najstrožji cenzuri na Krfu in v Solunu se je izvedelo, da se je pričel vsled tega, ker je bilo februarja obsojenih po prekem sodu 80 najboljših častnikov, upor, ki se je vsled dogodkov v Rusiji še bolj razširil. Kakšno je razporedenje med četami, se vidi najbolj iz tega, da od februarja 1916 ni obiskal čet noben minister niti poslanec. V začetku novembra 1917 je poskušal Pašič pomiriti čete. Srbska vlada je sporočila, da bodo dobivali vojniki mesečno po 10 frankov njihove rodbine pa po 100 frankov, na kar so vojaki odgovorili: „Mi nismo plačani, podkupovanje ne prinaša zmage, vi si želite sposoditi milijone, da nam daste tisoče.“ Vznemirjenje raste, ker se ni izpolnilo pričakovanje, da bodo zavezniki napravili konec razkošnemu življenju na Krfu. Neki višji srbski častnik, ki je bil po zadušnem uporu aretiran, je rekel svojim vojakom: „Vi veste da so nam bila zaprta vsa pota, da obvestimo Wilsona in Clemenceaua o našem obupu. Oprostite nam, ostanite vedno ljudje, ki se boste borili za svojo domovino!“

Japonska proti Rusiji. Pri otvoritvi japonskega parlamenta je izjavil ministrski predsednik Terauchi: V Rusiji nastali preo-

brat nas navdaja z veliko skrbjo. Želimo, da dobi Rusija močno vlado. Ministrski predsednik je poudarjal, da se je zmeda razširila tudi na vzhodno Azijo, in nemir ogroža položaj na skrajnem vzhodu. Če bi nemir postal nevaren narodni politiki Japonske, bo vlada potrebno ukrenila.

Položaj na Španskem. Španski ministrski svet se je posvetoval o nemirih v Barceloni. Pariški listi poročajo o ministrski krizi, ki je baje v zvezi z odstopom guvernerja barcelonskega.

Sklepi angleške delavske konference. Kakor poroča Reuterjev urad iz Nottinghama je bila delavska konferenca v soboto zaključena ter soglasno sprejeta resolucija, ki zahteva razveljavljenje naredb glede vojaške službe po vojni ter prisilno oddajo premoženja v pokritje vojnih stroškov. Sklenilo se je nadalje z ozirom na grozečo svetovno lakoto vlado nujno pozvati, naj natančno določi razdelitev živil in naj primerno nastopi proti oduštvu.

Vtisk Czerninovega govora na Ameriko. Iz Stockholma: O Czerninovem govoru na Wilsonove mirovne predloge sodijo v Ameriki povesodi, da je bil ton vtrezajoč in vse je bilo povedano jasno, govor da se znatno oddaljuje od Hertlingovega in da pomeni znaten korak k splošnemu miru. Po drugi strani pa se čujejo glasovi, da bo mogoče z Avstro-Ogrsko govoriti o miru šele takrat, ko bo pripravljena zadovoljiti teritorialne želje svojih sosedov, zlasti Italije. Ne dvomi pa se o tem, da Czernin ne bo žrtvoval nobene dežele in zato so skeptični napram nadaljnemu razvijanju dogodkov. Vsekakor pa je govor grofa Czernina znova podprl mirovno željo širokih ameriških krogov.

Wilsonov mirovni predlog. Herald poroča iz Novega Jorka: V pričakovanju, da se bodo državniki centralnih držav izjavili o Wilsonovih mirovni predlogih, je senat v ponedeljek odložil nadaljnje posvetovanje o Wilsonovi poslanici do 28. januarja.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Vsaka žena

na j bere moje velezanimivo navodilo o

moderni negi prs.

Preizkušen svet, če uvenejo ali niso dovolj polne! Pišite zaupljivo na naslov: **Ida Krause**, Pressburg (Ogrsko), Schanzstrasse 2. Abl. 97. **Ne stane nič!**

500 KRON

vam plačam, če ne odpravi moj uničevalec korenin „Ria-Balsam“ vaša kurja očesa, bradavice in orozenelo kožo v treh dneh brez bolečin. Cena lončku s poroštvenim listom K 2.75, trije lončki K 5.50, 6 lončkov K 8.50. Stotine za hvalnih in priznalnih pisem. Kementi, Košice (Kaschau, Kassa) 1. pošt. predal 12/639, Ogr.

Kontrolne blagajne!

Kontrolne blagajne našega izdelka kupuje do preklica po ugodnih pogojih National Registrier-Kassen G. m. b. H., Dunaj, VI., Siebensterngasse 31.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

LJUBLJANA, Franciškovska ulica šte. 6.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211	2—3	Turjaški trg št. 4. Franciškovskul. 2.
Dr. Franc Minar kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam porove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stonj in franko.